

ACW & P

Opgetekend door Sam De Smedt (hoofdredacteur)

In 2004 congresseert het ACW over beweging en beleid! Volgens de ene een open debat over bewegingswerk en beleidsbeïnvloeding in tijden van vlottende leden en wispelturige kiezers, Europese eenmaking en voortschrijdende globalisering, verplaatsing van macht richting bedrijfsleven, wetenschap, justitie en media... Volgens de andere een harde discussie over het al dan niet erkennen van mandatarissen in andere politieke partijen dan CD&V.

De gids op maatschappelijk gebied zoemt in op het partijpolitieke luik en verleent een aantal mensen het woord om ons te melden hoe het er volgens hen aan toe dient te gaan. Maar hoe gaat het er tot op vandaag feitelijk aan toe? Niet historisch, want Manu Gerard en Jozef Mampuyts hebben terzake reeds in 1983 een uitstekende bijdrage geleverd (*GMG*, jg. 74, nr. 12). Maar actueel, gereconstrueerd op basis van documenten en een paar getuigenissen.

NA (AR) HET CONGRES

De statuten

Het ACW, "de uitdrukking van de globale Christelijke Arbeidersbeweging in de Vlaamse gemeenschap", is geen politieke partij maar een koepel van sociale organisaties en als zodanig ook een sociale beweging. Als sociale beweging maakt het ACW deel uit van het middenveld, niet tussen of naast maar tegenover de markt en de staat. Als deel van het middenveld stelt het ACW zichzelf zowel een politieke als een sociale en een koepelopdracht. De sociale en de koepelopdracht verwijzen respectievelijk naar de twaalf Fundamentele Doelstellingen (verkrijgbaar op [aanvraag en afluadbaar op www.acw.be](http://www.acw.be)) en naar de rol van verdediger van de geledingen,

verdediger van het gedachtegoed, belangenbehartiger en dienstverlener. De politieke opdracht omvat het politiek realiseren van visie en programma, het promoten van een progressieve sociale politiek en het engageren van mensen tot of met een politiek mandaat. De Raad van het ACW beoordeelt jaarlijks de politieke werking. Zo staat het geboekstaafd in de Statuten van het ACW, goedgekeurd op het Congres van 27 en 28 maart 1998 (verkrijgbaar op [aanvraag en afluadbaar op www.acw.be](http://www.acw.be)).

De krachtlijnen

Tevoren heeft het ACW de brede politieke werking al verankerd in een reeks *krachtlijnen*, vastgelegd op het Congres van 17 juni 1995 (verkrijgbaar op [aanvraag en afluadbaar op www.acw.be](http://www.acw.be)). In *De gids op maatschappelijk gebied* is aan het congres geen bijdrage gewijd. Wel verscheen voordien, in 1993, een tekst van elf Leuvense "bewegingsmensen", onder andere Manu Gerard, Edward Leemans, Jozef Mampuyts, Vital Peeters, Jan Renders en Tuur Vanempen, om te komen tot een politiek project van en voor het ACW (*GMG*, jg. 84, nr. 3). Ook verscheen nadien, in 1996, een enquête van twee Leuvense onderzoekers, Guy Van Gyes en Hans De Witte, over onder andere het politiek "gedrag" van de achter-

ban van het ACW (*GMG*, jg. 87, nr. 11). In 2001 verscheen in *De gids op maatschappelijk gebied* een samenvatting, door Jan Renders, van de (zes genummerde) krachtlijnen over ACW en politiek (*GMG*, jg. 92, nr. 2):

1. autonome standpuntbepaling;
2. samenwerking met andere sociale organisaties;
3. samenwerking met politieke partijen;
4. samenwerking met erkende mandatarissen;
5. samenwerking binnen CD&V;
6. verbondelijke en plaatselijke autonomie.

De code

In uitvoering van krachtlijn vier heeft de Raad van het ACW op 13 juni 1996 een *code voor samenwerking* aangenomen (verkrijgbaar op aanvraag) met engagementen van zowel de Christelijke Arbeidersbeweging als de erkende mandatarissen.

Het ACW biedt

- een zingevings- en referentiekader,
- een uitnodiging aan leden en vrijwilligers en belangstellenden om actief aan het maatschappelijk leven te participeren,
- bekendmaking en verdediging van de eigen visie door informatie en actie en
- ondersteuning, begeleiding, vorming en uitnodigingen voor ontmoeting en overleg.

Het ACW vraagt

- instemming met en verdediging van de Fundamentele Doelstellingen,
- eerbied voor de krachtlijnen over ACW en politiek,
- verdediging van de rol van het middenveld in beleidsvoorbereiding en -uitvoering,
- participatie aan de activiteiten van de Christelijke Arbeidersbeweging,
- overleg met het ACW en andere erkende

Sam De Smedt

Bij de aanvang van de jaren negentig leeft bij de top van het ACW de overtuiging dat de politieke opstelling van de beweging het sociaal engagement van de leden bemoeilijkt. ”

mandatarissen en

- afwijzing van samenwerking met mensen of groepen die anti-democratische of racistische doelstellingen bepleiten.

De raden

Zoals statutair bepaald, beoordeelt de Raad van het ACW jaarlijks de politieke werking. Na de

verkiezingen en de regeringsvormingen van 1999 een heikele opdracht. Paars en groen kwamen tot een coalitie; oranje belandde in de oppositie. Zowel federaal als regionaal; met uitzondering van Brussel Hoofdstedelijk Gewest. Al vier jaar heeft het ACW dus geen erkende mandatarissen in de Belgische respectievelijk Vlaamse regering.

- De Raad van 24 juni 1999 heeft beslist de beleidsbeïnvloeding te wijzigen binnen de krachtlijnen van 1995. Aan de ene kant blijft het overleg met de groep van de erkende mandatarissen behouden. Aan de andere kant worden contacten vooropgesteld met regeringsleden, kabinetten, administratie en anderen.
- De Raad van 26 oktober 2000 heeft zowel de provincie- en gemeenteraadsverkiezingen als de politieke werking van het ACW beoordeeld en terzake een raadpleging in het vooruitzicht gesteld.
- De Raad van 16 juni 2001 heeft kennis genomen van de raadpleging en de beslissing genomen de politieke opdracht te handhaven, de eigen werking te versterken, de verbreding van de politieke werking aan te houden, de partijgrensoverschrijdende werking uit te breiden, de werking met de erkende mandatarissen voorwaardelijk voort te zetten en experimenteel de systematische contacten met niet erkende mandatarissen op te voeren. Voor eind 2003 heeft de Raad een Congres

voorzien ter evaluatie van de in het zog van de raadpleging aangekondigde en in een actieplan gegoten initiatieven. In 2001 heeft Jan Renders in *De gids op maatschappelijk gebied* verslag uitgebracht over zowel de raadpleging als de Raad (GMG, jg. 92, nr. 7).

• In 2002 en 2003 heeft de Raad geen elementen toegevoegd aan de in 2001 voorgestelde bijstellingen noch aan het in 2001 aangenomen actieplan, maar wel de datum van het Congres verschoven naar begin 2004.

ERKENDE MANDATARISSEN

De kern van de partijpolitieke werking van het ACW zijn de erkende mandatarissen, mensen die een politiek mandaat bekleden, in de uitvoerende of de wetgevende macht, zowel in lokale, provinciale, regionale, federale als Europese instellingen. Hoewel het lokale en het provinciale buiten het bestek van de bijdrage vallen, moet men terdege beseffen dat de politieke werking in het algemeen en de erkende mandatarissen in het bijzonder niet beperkt mogen worden tot Vlaams parlement en Vlaamse regering, Brusselse Hoofdstedelijke Raad en executieve, Kamer van Volksvertegenwoordigers, Senaat en federale regering en Europees Parlement en Commissie. Integendeel, het is vooral in steden en gemeenten dat de eigen militanten en de erkende mandatarissen aan politiek doen, vaak vanuit de (absolute) meerderheid. Overigens zegt één op zeven raadsleden van zichzelf tot het ACW te behoren.

Het lokale niveau brengt andere verwantschappen en gevoeligheden met zich mee dan het regionale of het federale niveau. En de onderlinge verschillen tussen steden en

gemeenten laten geen eenduidige beschrijving toe en zeker geen gestroomlijnde aanpak. Gent of Antwerpen zijn Genk of Brugge niet.

Het erkennen van een (kandidaat-)mandataris gebeurt lokaal door de afdelingen en provinciaal tot Europees door de verbonden. Zelfs voor een Vlaamse kiesomschrijving, en dus een Vlaamse lijst, zoals voor de Senaat en het Europees Parlement, blijven het de ACW-verbonden die beslissen of een kandidaat of een mandataris al dan niet erkend wordt. Informeel kunnen de Algemeen Voorzitter of leden van het (Dagelijks) Bestuur wel een voor- of afkeur laten blijken. Maar formeel kiezen de verbonden hun eigen mensen. Hoe zij het doen, is niet alleen hun eigen bevoegdheid maar ook hun eigen verantwoordelijkheid, al gelden de krachtlijnen en de code als een soort ondergrens, bij gebrek aan duidelijk gestelde normen of uitdrukkelijk geldende criteria.

Sam De Smedt

Zo ambigu de banden zijn geweest met de voormalige CVP, zo ambivalent is de verhouding tot de rood-groene regeringspartijen.

”

Soms wordt een (betrekkelijk onbelangrijk) onderscheid gemaakt tussen mensen die uit de beweging komen en als bewegingsmensen erkend worden enerzijds en mensen die buiten de beweging staan maar op grond van verdienste of overtuiging erkend worden anderzijds. Tot de eerste groep behoren

voormalige secretarissen, voorzitters, beroepskrachten of bestuursleden. In de tweede groep zitten zogenaamd onafhankelijken met een sociale ingesteldheid.

De erkenning wordt eigenlijk niet ingetrokken of afgenomen, maar verliest haar zin en haar nut als de betrokkene niet meer wordt gesteund bij de lijstsamenstelling of voor de verkiezing. Erkende mandatarissen krijgen

van het ACW geen dwingend mandaat. Over het stemgedrag wordt in de partij beslist.

Totnogtoe worden (kandidaat-)mandatarissen maar binnen één politieke partij erkend: CD&V, tevoren de CVP. Voor een aantal mensen is het al dan niet erkennen van (kandidaat-)mandatarissen in (een) andere politieke partij(en) dan CD&V de werkelijke of wezenlijke inzet van het Congres van 2004. Hoe het ook zij, het bestaande model van partijpolitieke werking staat of valt met de erkenning door het ACW van mandatarissen binnen CD&V, ongeacht het hanteren van normen en criteria of het maken van een onderscheid tussen soorten erkende (kandidaat-)mandatarissen.

In kleine kiesomschrijvingen met een klein aantal verkozenen zijn niet altijd mensen van de beweging beschikbaar om als mandataris erkend te worden. Zeker dan doet het ACW een beroep op werknemersgezinden binnen CD&V.

CD&V IN HET ACW

Politiek Comité

Het Politiek Comité van het Bestuur van het ACW komt maandelijks samen in en op uitnodiging van het ACW en bestaat uit een afvaardiging van het Bestuur en een vertegenwoordiging van de erkende mandatarissen. Op de agenda staan zowel de politieke actualiteit als de actuele politieke dossiers. Per vergadering wordt een uitvoerig verslag opgemaakt.

Beperkte Fractie

Ook de Beperkte Fractie komt maandelijks samen in en op uitnodiging van het ACW. Ze bestaat uit de top van het ACW en de kern van de erkende mandatarissen. In de jaren

negentig hebben zowel de premier als de minister-president deel uitgemaakt van en deelgenomen aan de Beperkte Fractie. Ze laat zich in zekere zin begrijpen als het bureau van het Politiek Comité.

Werkgroepen

Binnen het ACW bestaan een tiental werkgroepen met vertegenwoordigers van de verbonden, afgevaardigden van de geledingen, eigen en andere (ervarings)deskundigen en erkende mandatarissen die hier en daar ook het voorzitterschap waarnemen. De werkgroepen bereiden beleidsvoorstellen, ontwerpmaatregelen of standpunten voor uit eigen beweging of op verzoek van het Bestuur, het Dagelijks Bestuur of de Algemeen Voorzitter van het ACW.

Wat heeft het ACW CD&V dan te bieden?

- Toegang tot *Visie* nu en *Volksmacht* vroeger, vooral op de regionale bladzijden.
- De (ervarings)deskundigheid van het middenveld, zowel descriptief (gegevens en waarnemingen) als prescriptief (standpunten en voorstellen). Het betreft hen bij het verenigingsleven en laat hen toe beter wetgevend en uitvoerend werk te doen.
- De netwerken van het middenveld, in termen van relaties en contacten.
- Nestwarmte of het gevoel deel uit te maken van een maatschappelijk gedragen beweging.

HET ACW IN CD&V

Politiek Bestuur

Behalve een aantal erkende mandatarissen zetelt ook een vertegenwoordiger van het ACW, als zodanig, in het Politiek Bestuur van CD&V, met name Luk Verschuere (adjunct-

secretaris-generaal), in opvolging van Jan Renders (op een bepaald ogenblik zelf(s) verkozen tot lid van het Politiek Bestuur). In het Politiek Bestuur is niet het stemrecht, maar het luister- en spreekrecht belangrijk, om het ACW in te lichten over de werkzaamheden van CD&V, en ook om CD&V voor te lichten over de bekommernissen van het ACW. De afgevaardigde spreekt niet in eigen naam, maar namens het ACW, en wordt ook als zodanig beluisterd. (In het Directiecomité of in de Toezichtsraad van CD&V zit geen afgevaardigde van het ACW.)

Sam De Smedt

Paars-groen lijkt vooralsnog geen werk te maken van de volledige ontmanteling van het christelijk maatschappelijk middenveld. ”

werkgroepen van de studiedienst van CD&V.

Commissies

De adjunct-secretaris-generaal van het ACW of leden van de studiedienst van het ACW, als ook erkende mandatarissen, nemen gebeurlijk deel aan programma- of congrescommissies van CD&V, bijvoorbeeld in voorbereiding van het ideologisch congres van Kortrijk in 2001, of ter beïnvloeding van het sociaal-economisch congres van Antwerpen in 2002.

Algemene Vergadering

Als lid van het Politiek Bestuur zetelt de vertegenwoordiger van het ACW, naast een aantal erkende mandatarissen en vrienden van de beweging, ook in de Algemene Vergadering van CD&V. Na de verkiezing respectievelijk de aanduiding van de leden van de Algemene Raad zijn de erkende mandatarissen en de vrienden van de beweging die lid zijn van de Algemene Vergadering, bij wijze van kennisgeving, eenmalig samengekomen met de top en de studiedienst van het ACW.

Fractie

Op uitnodiging van CD&V komt de top van het ACW maandelijks samen met de erkende mandatarissen die zitting hebben in de regeringen of in de parlementen.

Ceder

Leden van de studiedienst van het ACW, als ook erkende mandatarissen, worden herhaaldelijk uitgenodigd op vergaderingen van

Wat heeft CD&V het ACW dan te bieden?

- De gelegenheid om bewegingsmensen een politiek mandaat te laten bekleden.
- De gelegenheid om de politiek van nabij en van binnenuit te volgen.
- De gelegenheid om onmiddellijk geconsulteerd en, voor en onafhankelijk van de media, geïnformeerd te worden.
- De gelegenheid om bewegingsstandpunten te vertolken en partijstandpunten te beïnvloeden, zowel rond dossiers als rond ideologie, doctrine en programma.
- De gelegenheid om zelf voorstellen te doen (van wet, decreet of ordonnantie), amendementen in te dienen (op voorstellen en ontwerpen), moties, resoluties of interpellaties voor te bereiden en mondeling of schriftelijk vragen te stellen.
- Vroeger: de gelegenheid om mee (voor)ontwerpen (van wet of decreet) en uitvoeringsbesluiten (ook koninklijke en ministeriële) op te stellen.

POLITIEKE PARTNERS

Bij de aanvang van de jaren negentig leeft bij

de top van het ACW de overtuiging dat de politieke opstelling van de beweging het sociaal engagement van de leden bemoeilijkt. De geleidingen zouden het ACW meer als segment van een politieke partij en minder als katalysator van sociale actie gaan beschouwen. De vereenzelviging van het ACW met de politiek, en *in casu* met de CVP, zou bondgenootschappen met andere sociale organisaties in de weg staan.

Overigens heeft de christen-democratische partij het de christelijk-sociale bewegingen niet eenvoudig gemaakt om de passende regelgeving en de gewenste betoelaging te bekomen. Maar een geloofwaardig alternatief voor de CVP, die dan zelf aan het worstelen is met de standen en de zuil, ontbreekt, niettegenstaande de reoriëntatie van de sociaal-democratie onder Van Miert en Vandenbroucke, 'Het Sienjaal' van Coppieters en De Batselier, de opkomst van Agalev, de politieke herverkaveling (CPV, ID 21, Zaal F, NCD, Spirit) en de paars-groene frontvorming (Nieuwe Politieke Cultuur, open debatcultuur, actieve welvaartsstaat).

Paars-groen lijkt, ondanks burgermanifesten en burgerdemocratie, vooralsnog geen werk te maken van de volledige ontmanteling van het christelijk maatschappelijk middenveld. Een echte regelrechte aanval op het ACW blijft uit. Het ACW heeft dus geen reden om de opstand af te kondigen of in het verzet te gaan. Toch ligt het ook niet voor de hand de ervaringen met de ene (een vogel in de hand) af te wegen, laat staan in te ruilen, tegen de verwachtingen ten aanzien van de anderen (tien in de lucht). Bijgevolg is de strekking van krachtlijn drie geen afstand doen van CD&V, maar een afstand nemen van CD&V.

Ondertussen is de oude breuklijn uitgebreid met, doch niet vervangen door, (een) nieuwe breuklijn(en). De sociaal-economische tegenstelling tussen arbeid en kapitaal maakt geleidelijk en gedeeltelijk plaats voor (een) sociaal-culturele tegenstelling(en) tussen modern en postmodern, materieel en immaterieel, autoritair en libertair, xenofob en tolerant, reactionair en permissief...

En als het gaat over werkgelegenheid, loonvoorwaarden, arbeidsomstandigheden, sociale en bestaanszekerheid, herverdeling, ziekteverzekering en gezondheidszorg, middenveld... dan voelt het ACW zich als een vis in het water. Maar als het gaat om seksualiteit, drugs, abortus, euthanasie, migranten, criminaliteit, milieu, defederalisering, religie... dan voelt het ACW zich onbeslagen, onzeker, onwennig en zelfs onbehaaglijk.

Sam De Smedt

Als deel van het middenveld stelt het ACW zichzelf zowel een politieke als een sociale en een koepel-opdracht.

”

De verschuiving is pas duidelijk tot uiting gekomen bij de aanvang van de jaren tachtig naar aanleiding van de rakettenkwestie. Vanaf dan beseft het ACW dat eensgezindheid rond dergelijke aangelegenheden zonet onmogelijk dan toch zeer moei-

lijk te bewerkstelligen is. Twijfel treft niet alleen de traditionele politieke partijen, maar ook de klassieke sociale bewegingen.

Beide ontwikkelingen in de jaren negentig (de ont koppeling ten aanzien van de CVP en de ont dubbeling van de breuklijnen) alsook de politieke toestand sinds 1999 (geen deelname van CD&V aan de Belgische of de Vlaamse regering) bepalen mee de toepassing van krachtlijn drie. Zo zijn er halfjaarlijks contacten met topmensen uit de 'links-vooruitstrevende' regeringspartijen over grote dossiers zoals de publieke financiën of de sociale

zekerheid. Specifieke dossiers worden aangekaart bij vakministers, kabinetsleden, ambtenaren of volksvertegenwoordigers. Ook zijn er voortdurend contacten met medewerkers van de fracties en van de studiediensten. De studiediensten van het ACW en van de SP.A hebben zelfs een keer gemeenschappelijk vergaderd. Uitzonderlijk worden mensen van andere politieke partijen dan CD&V uitgenodigd op een werkgroep van het ACW.

Hoewel het (Dagelijks) Bestuur van het ACW wordt ingelicht over de gevoerde gesprekken en wordt voorgelicht over de nog te voeren gesprekken, behouden de geledingen zich vanzelfsprekend het recht voor om voor bepaalde dossiers rechtstreeks naar de politiek te stappen, zonder afbreuk te doen aan de politieke opdracht van het ACW. De taakverdeling ligt niet altijd voor de hand, doch lokale dossiers zijn voor de afdelingen, provinciale dossiers voor de verbonden, arbeid is voor de vakbond, gezondheidszorg voor het ziekenfonds, vrouwendossiers zijn voor KAV, jongeren- en ouderendossiers voor KAJ en KBG, toerisme is voor Vakantiegenoegens en ontwikkelingssamenwerking voor Wereldsolidariteit. Het ACW volgt de begrotingen, onderwijs, huisvesting, democratie, milieu en actuele dossiers, steeds in samenspraak met de belanghebbende of belangstellende geledingen. Als de geledingen tegengestelde belangen hebben, organiseert het ACW onderling overleg om een gemeenschappelijk standpunt te kunnen verdedigen.

Zo ambigu de banden zijn geweest met de voormalige CVP, zo ambivalent is de verhouding tot de rood-groene regeringspartijen. Aan de ene kant zijn het tegenstrevers als het

beleid de verkeerde richting uitgaat. Aan de andere kant zijn het medestanders om bepaalde maatregelen door te duwen. Een aanval op de tegenstrever in het ene dossier dreigt dan het verlies van een medestander voor het andere dossier met zich mee te brengen. Aldus keren de moeilijkheden met krachtijn vijf terug in de mogelijkheden van krachtijn drie, en omgekeerd.

NA(AST) DE FEITEN

Eerste toevoeging: de politieke werking van het ACW is geen politieke lobbying voor particuliere interesses, maar een politiek engagement voor een totaalproject dat vervat ligt in de Fundamentele Doelstellingen.

Tweede toevoeging: al bij al is de politieke werking van het ACW, de mate waarin en de manier waarop zij haar politieke opdracht gestalte geeft, geen geheimzinnige bezigheid, maar een duidelijk en doorzichtig handelen.

Derde toevoeging: in het perspectief van het congres hebben we een achttal mensen om een 'ervaringsdeskundige' bijdrage verzocht. Vijf 'getuigen' hebben toen vervolgens dan toch maar afgezegd - overigens om zeer uiteenlopende redenen - en drie hebben ons een opinie bezorgd. We publiceren de teksten in dit nummer - na dit artikel - en ronden af met een 'voorbeschuiving'.

Vierde toevoeging: reacties op zowel de artikels als de opinies zijn welkom op pers@acw.be.